

Lingwistyka matematyczna

Lingwistyka (zwana też językoznawstwem) to nauka o przeróżnych aspektach języka. Zajmuje się m.in. historią i różnorodnymi klasyfikacjami języków, pochodzeniem i naturą języka, związkami między językami, wyrazami czy konstrukcjami językowymi. Lingwistyka **teoretyczna** buduje modele i teorie dotyczące możliwe ogólnych aspektów języków, **stosowana** – stosuje te modele w różnych dziedzinach nauki, np. w elektronice, dydaktyce czy logopedii, a lingwistyka **matematyczna** opisuje zjawiska językowe ścisłymi matematycznymi metodami, co stanowi podstawę informatycznego podejścia np. do analizy mowy, procesu tłumaczenia, nauki języków obcych oraz komunikowania się z maszynami (sztuczna inteligencja).

Za pomoc
w przygotowaniu tekstu
dziękujemy
Maciejowi Kanafie
z Wrocławia
i Kamilowi Korzekwie
z Kluczborka.

W sierpniu 2005 r. w Lejdzie w Holandii odbyła się III Międzynarodowa Olimpiada Lingwistyki Teoretycznej, Matematycznej i Stosowanej. Międzynarodowe olimpiady przedmiotowe organizowane są tylko z sześciu przedmiotów matematyczno-przyrodniczych (pisałmy o tym w MMM 3/2005). Olimpiada lingwistyczna jest zadziwiającym wyjątkiem. Nie dotyczy żadnego specyficznego przedmiotu nauczania szkolnego, wymaga interdyscyplinarnych zdolności i umiejętności matematyczno-informatycznych. Odbywa się od trzech lat na szczeblu międzynarodowym i od początku biorą w niej udział Polacy, chociaż nigdy nie była organizowana u nas na szczeblu krajowym.

Do międzynarodowego finału olimpiady lingwistycznej z Polski byli do tej pory kwalifikowani laureaci olimpiady języka polskiego. W roku 2005 w finale w Lejdzie (dzięki uprzejmości organizatorów) po raz pierwszy wzięły udział dwie reprezentacje Polski – jedna tradycyjnie złożona z „polonistów”, a druga wyłoniona w otwartych eliminacjach zorganizowanych przez Wydział Matematyki i Informatyki Uniwersytetu Wrocławskiego (we współpracy z Instytutem Filologii Angielskiej UWr oraz III LO we Wrocławiu). Finał w roku 2006 odbędzie się w Estonii, jednak organizatorzy nie wyrazili zgody na start dwóch ekip z Polski, dlatego weźmie w nim udział tylko jedna drużyna złożona w połowie z „polonistów”, a w połowie wyłoniona w otwartych eliminacjach, które odbędą się pod koniec marca. W następnych latach mają już być organizowane osobne eliminacyjne zawody lingwistyczne (niezależne od olimpiady polonistycznej). Więcej informacji o tegorocznych eliminacjach krajowych i przykłady zadań można znaleźć na stronie internetowej <http://www.math.uni.wroc.pl>.

W ubiegłym roku ze 170 uczestników otwartych eliminacji krajowych do międzynarodowej olimpiady lingwistycznej (zgłoszonych przez 20 szkół) najlepsi okazali się: **Łukasz Jarząbek** (III LO Wrocław), **Maciej Kanafa** (XIV LO Wrocław), **Kamil Korzekwa** (LO Kluczbork) i **Witold Świątkowski** (49 Gimnazjum Wrocław). To oni stanowili zespół „Polska II” podczas międzynarodowych finałów, których miejscem był Uniwersytet Lejdejski, najstarszy w Holandii.

Podczas zawodów pewnym zaskoczeniem dla naszych uczestników było krótkie powitanie i treści zadań w językach narodowych (tak samo zresztą

pisane były rozwiązania, co uniemożliwiało podglądanie czegokolwiek u sąsiada, nawet gdyby coś takiego przyszło komuś do głowy). Należy podkreślić bardzo dobrą jakość tłumaczenia na polski (co niestety bywa wielką bolączką innych zawodów, np. finałów paryskich w GMiL). Część indywidualną stanowiło 5 zadań na 6 godzin (punktowane jednakowo, niezależnie od stopnia trudności). W niektórych trzeba było rozpoznać reguły gramatyczne pewnego obcego języka na podstawie zaledwie kilku zdań, w innych – dostrzec prawa rządzące występowaniem akcentów i ich zmianami na przestrzeni wieków. W części drużynowej do rozwiązania było tylko jedno zadanie (na 4 osoby) w ciągu czterech godzin (zgodnie z zasadą: *co jeden lingwista może zrobić w godzinę, dziesięciu może zrobić w dziesięć godzin*). Każda drużyna dostała do dyspozycji osobną salę i komputer. Problem polegał na stworzeniu zasad pisowni i zapisaniu zdań w obcym języku na podstawie tekstu odtwarzanego z głośników.

Reprezentanci Polski wyłonieni w otwartych eliminacjach zajęli miejsca w górnej połowie stawki (nieźle jak na debiutantów bez specjalnego przygotowania), poloniści wypadli gorzej. Indywidualnie wyróżniony został **Maciej Kanafa**, za najlepsze rozwiązanie jednego z zadań. Dodatkowymi atrakcjami zawodów było zwiedzanie okolic, m.in. największego portu Europy – Rotterdamu, stolicy Holandii – Amsterdamu, Delft, Hagi i Utrechtu, wycieczki kajakowe po lejdejskich kanałach oraz ciekawe warsztaty tańców afrykańskich i gry na afrykańskich instrumentach.

Zagadki lejdejskie

1. Na ścianach lejdejskich kamienic umieszczono 101 wierszy, w tym trzy polskich poetów. Jakich?
2. Jacy słynni doktorzy honoris causa Uniwersytetu Lejdejskiego złożyli swoje podpisy na ścianach głównego gmachu uniwersytetu?
3. Jacy wybitni fizycy – nobliści byli profesorami Uniwersytetu Lejdejskiego?
4. Co przechowuje się w butelce lejdejskiej?
5. Z czego słynie lejdejski ogród botaniczny?

Rozwiązania
wewnątrz numeru.